

NEMIS TILIDAGI TEXNIK ATAMALARNI TARJIMA MUAMMOLARI

Абдурахманова Зебо Юлдошевна

Тошкент давлат транспорт университети,

“Чет тиллар” кафедраси ассистенти

Annotatsiya: Maqolada nemis tilidagi texnik atamalarni tarjima muammolari va ularning kelib chiqish haqida keng ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: grammatika, funktsiya, lokalizatsiya, kontekstli, texnik hujjatlar.

KIRISH

Ingliz va nemis tillarida ko'plab so'zlar va grammatik xususiyatlar mavjud bo'lsa-da, nemis tilida to'rtta grammatik holat va uchta jins mavjud bo'lib, ikkalasi ham ingliz tilidan nemis tiliga tarjima qilishni qiyinlashtiradi.

TILSHUNOSLIK MUAMMOLARI

Nemis tili grammatikasi va keys tizimi bog'lanish.

Nemis tili murakkab jumlar va grammatika bilan mashhur. Ingliz tilida so'zlashuvchilar uchun bir qiyinchilik - bu ish tizimi bo'lib, ular ishlatilgan kontekstga qarab ot va sifatlarga oxiri qo'shiladi.

Shuningdek, u berilgan ot oldidagi artiklni (die, das, der, va hokazo) o'zgartiradi.

Ingliz tilidan nemischaga tarjimasini nemis tilida so'zlashuvchilarga tushunarli bo'lishi uchun har bir so'z to'g'ri harfdan foydalanishi kerak. Nemis tilidan ingliz tiliga o'tayotganda, ish tizimini yaxshi tushunish ma'noni to'g'ri etkazish uchun kalit hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Nemis tili ham turli bosh harflar qoidalaridan foydalanadi. To'g'ri bosh harflar so'zning ma'nosini va grammatik funksiyasini butunlay o'zgartirishi mumkin. Masalan, Verfahren – bu “ish yuritish” degan ma'noni anglatuvchi ot, verfahren esa boshqa ma'nolar qatorida “harakat qilish” ma'nosini bildiruvchi fe'ldir. Bu, ayniqsa, kod satrlarini tarjima qilishda Ul lokalizatsiyasi uchun qiyin bo'lishi mumkin, chunki tajribasiz tarjimon manbada katta harflar mos kelmasa, sarlavha registrini mahsulot nomi sifatida noto'g'ri talqin qilishi mumkin.

Uzoq qo'shma so'zlar va so'zlarning o'sishi murakkab fikrlarni ifodalash uchun nemis tilida so'zlashuvchilar ko'pincha ingliz tilida so'zlashuvchilar bir nechta alohida so'zlarni yoki bitta so'zni ishlatadigan hollarda qo'shma so'zlarga tayanadilar. Masalan, vakuum – bu Staubsauger – “chang so'ruvchi” – va kirpi – Stachelschwein bo'lib, “boshqoq” va “cho'chqa” so'zlarini birlashtiradi. Bunday kombinatsiyalar Geburtstagsgeschenk misolida bo'lgani kabi juda uzun so'zlarga olib kelishi mumkin, bu “tug'ilgan kun sovg'asi” deb tarjima qilinadi.

Ingliz tilidan nemis tiliga tarjima qilganda, odatda, so'zlarning 35% gacha o'sishini kutishingiz mumkin. Boshqacha qilib aytadigan bo'lsak, nemis matni ingliz tilida 100 belgi bilan ifodalangan mazmuni etkazish uchun 135 belgidan iborat bo'ladi. Bu siz chop etish hujjatlari, veb- saytdagi tugmalar yoki foydalanuvchi interfeyslari bilan ishlayapsizmi, tartib haqida gap ketganda, shunga mos ravishda rejalashtirishingiz kerakligini anglatadi.

Zamonaviy nemis tili ingliz tilidan olingan so'zlar bilan bezatilgan. Ba'zi hollarda, masalan, "turist" yoki "flip flop" kabi, ular ingliz tilidagi kabi bir xil ma'noni anglatadi. Ammo boshqa hollarda, ma'no har doim ham so'z bilan birga bo'lavermaydi.

Misol uchun, Handy so'zi har kuni Germaniya bo'ylab barcha yoshdagi odamlar tomonidan qo'llaniladi. Bu nimani anglatishini taxmin qila olasizmi?

Nemis tilida so'zlashuvchi uchun das Handy - bu mobil telefonga tegishli ot.

Ingliz tilidagi “qulay” so’zi “narsalarni tuzatishda mahoratli” degan ma’noni anglatuvchi sifat bo’lsa ham, bu so’z nemis tilida yangi ma’noga ega bo’lgan nutqning boshqa qismidir.

Bundan tashqari, nemis tilida so'zlashuvchi mamlakatlarda ingliz tilida keng tarqalgan va yaxshi gapirilganligi va tillar umumiy ildizlarga ega bo'lganligi sababli, tarjimonlar ikki til o'rtasida soxta do'stlar paydo bo'lishidan xabardor bo'lishlari kerak.

1960-yillarda hashamatli avtomobil ishlab chiqaruvchi Rolls Royce Silver Mist deb nomlangan yangi modelni ishlab chiqarishni rejalashtirgan edi. Kimdir ularga “tuman” so'zi nemischa go'ng degan ma'noni anglatadi, deb aytdi va ular bu nomni Kumush soyaga o'zgartirdilar.

Hatto raqamlar ham soxta do'st bo'lishi mumkin – nemis tilida “ Million” so'zi ingliz tilidagidek ma'noga ega, ammo” million” “trillion” deb tarjima qilinadi.

Terminologiya.

Nemis tili qo'llaniladigan ko'plab sohalar asosan maxsus terminologiyaga tayanadi. Masalan, avtomobil sanoati o'z mahsulotlari haqida gapirish uchun yuqori texnik tildan foydalanadi. Shu bilan birga, avtomobil ishlab chiqaruvchilari o'z iste'molchilari uchun markali terminologiyadan foydalanishni xohlashadi va raqobatchilar ishlatadigan atamalardan qochishadi.

Tarjimonlar murakkab atamalarning to'g'ri tarjima qilinishini ta'minlash uchun nozik muvozanatlash aktiga ega bo'lib, boshqa kompaniyalarning savdo belgisi atamalaridan foydalanmaydilar.

NEMIS TARJIMASIDA MADANIY MUAMMOLAR

To'g'ridan-to'g'ri muloqot uslubi.

Germaniyada biznes yuritish bo'yicha har qanday qo'llanma bilan maslahatlashing va nemislar to'g'ridan-to'g'ri, samarali muloqot uslubini afzal ko'rishlarini o'qiysiz. Muloqotga o'xshash past kontekstli yondashuvga ega bo'lgan

kanadaliklar va amerikaliklar ham nemis uslubini o'rganganidan ko'ra ko'proq to'g'ridan-to'g'ri topishlari mumkin.

Bu shuni anglatadiki, ishbilarmonlik aloqalari nuqtaga yetishi kerak. Yaxshi tarjimon ingliz tilidagi xabarlarini yumshatish uchun ishlatiladigan so'zlardan qochishni biladi, masalan, "menimcha" yoki nemis tilida samarali bo'lishini ta'minlash uchun matnni biroz qisqartirish.

Rasmiy til uchun afzallik.

Nemis tilida ingliz tilidan farqli o'laroq, rasmiy va norasmiy murojaat vositalari mavjud bo'lib, u hamma uchun "siz" dan foydalanadi. Turli matnlar uchun nemis tiliga tarjima qilishda qaysi rasmiyatchilik darajasidan foydalanishni bilish muhimdir. Korporativ aloqa va texnik hujjatlar odatda Sie rasmiy olmoshini chaqiradi; marketing nusxasi kompaniya va mahsulot turiga qarab norasmiy dudan foydalanishga ruxsat berishi mumkin.

Hamma iboralar amal qilmaydi.

Tarjimon maqsadli matnda idiomatik tildan foydalanganda, maqsadli o'quvchi uchun ijtimoiy va madaniy jihatdan mos keladigan idiomalarni tanlashi kerak. Ingliz tilidan nemis tiliga tarjima qilganda, bu ko'pincha sportga, xususan, o'rtacha nemis tilida so'zlashuvchi uchun notanish bo'lishi mumkin bo'lgan sportga va dinga asoslangan idiomalardan qochishni anglatadi.

Nemis tilida so'zlashadigan turli xil bozorlar.

Nihoyat, nemis tiliga tarjima qilish loyihasini boshlaganingizda, qaysi nemis tilida so'zlashuvchi bozorni maqsad qilganingizni bilish muhimdir.

Umuman olganda, Germaniya, Avstriya va Shveysariyada keng tarqalgan standart nemis deb nomlangan nemis shakli mavjud. Biroq, uch mamlakatda ham yozma nemis tilida so'z boyligi va imlo farqlari mavjud.

Og'zaki til, ayniqsa Shveysariyada yanada farq qiladi. Nemis tilida so'zlashuvchi Shveysariyadagi aksariyat odamlar standart nemis tilini tushunishadi va uni ma'lum sharoitlarda, ayniqsa maktablarda ba'zi farqlar bilan ishlatishadi. Bir-birlari bilan gaplashganda, ular Schweizerdeutsch yoki Shveysariya nemis tilidan foydalanadilar, bu juda ko'p nemislar buni tushunmaydi.

Maqsadli bozoringizni bilish, marketing nusxasi va qidiruv tizimini optimallashtirish haqida gap ketganda, ayniqsa muhimdir. Marketing maqsadlarida nemis tilida so'zlashuvchilar o'zlarining mahalliy dialektidagi iboralarni ishlatadigan nusxa ko'chirishga eng yaxshi javob berishadi. Xuddi shunday, veb-saytni tarjima qilishda, Berlin, Tsyurix va Venada turlicha bo'lishi mumkin bo'lgan qidiruvchilar foydalanadigan maxsus atamalarni hisobga olish muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Aripov, N., Kamaletdinov, S., Tokhirov, N., & Abduraxmanova, Z. (2022). GIS texnologiyalari asosida poyezdlar harakatini simulyatsiya modellashtirish. Yevropa hayot xavfsizligi va barqarorligi jurnali (2660-9630), 16.
2. M.N.harsanov, B.Z.Zayiddinov, O.A.Abduxalilov, & D.D.Djurayev. (2022). MEHNATDA INSONNI SHAKLANISHDAGI AHAMIYATI JURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS, 4(3).
3. To'raboev, Sh. G., Toirov, Z. T., Abdullaev, J. Z., G'ulomov, Sh. M., Hasanov, M. N. (2022). FOROBIYNING FALSAFIY ASARLARIDA INSONNING KELIB CHIKHISHI.
4. Mirshod Numonovich Hasanov ABU NASR FOROBIINING INSONNI AHLAKKII KAMALOTI TUGRISIDAN KARASHLARI SHAKLANNISININING IJTMOYTARIHIKHIY MANBALARI // Pedagogik fanlarda akademik tadqiqotlar. 2022 yil. 6-son. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/abu-nasr-forobiyning-insonni-ahlo-iy-kamoloti-t-rishniy-arashlari-shaklanishining-izhtimoiytarihiy-manbalari>.